देवैश्च सुमहातेजा महादेवो व्यतिष्ठत । कस्यचित्त्वथ कालस्य दक्षो नाम प्रजापतिः ।
पूर्व्वोक्तेन विधानेन यज्यमाणोऽन्वपद्यत । ततस्तस्य मखं देवाः सर्व्वे शक्रपुरोगमाः ।
गमनाय समागम्य बुद्धिमापेदिरे तदा । ते विमानैर्म्महात्मानो ज्वलनार्कसमप्रभैः ।
देवस्यानुमते गच्छन् गङ्गाद्वारमिति श्रुतिः । प्रस्थिता देवता दृष्ट्वा शैलराजसुता तदा ।
उवाच वचनं साध्वी देवं पशुपतिं पतिं । भगवन् क्व नु यान्त्येते देवाः शक्रपुरोगमाः । १०२२०
ब्रूहि तत्त्वेन तत्त्वज्ञ संशयो मे महानयं ।
॥ महेश्वर उवाच ॥ दक्षो नाम महाभागे प्रजानां पतिरुत्तमः । हयमेधेन यजते तत्र यान्ति दिवौकसः ।
॥ उमोवाच ॥ यज्ञमेतं महादेव किमर्थं नाधिगच्छसि । केन वा प्रतिषेधेन गमनन्ते न विद्यते ।
॥ महेश्वर उवाच ॥ सुरैरेव महाभागे पूर्व्वमेतदनुष्ठितं । यज्ञेषु सर्व्वेषु मम न भाग उपकल्पितः ।
पूर्व्वोपायोपपन्नेन मार्गेण वरवर्णिनि । न मे सुराः प्रयच्छन्ति भागं यज्ञस्य धर्म्मतः । १०२२५
॥ उमोवाच ॥ भगवन् सर्व्वभूतेषु प्रभावाभ्यधिको गुणैः । अजय्यश्चाप्यधृष्यश्च तेजसा यशसा श्रिया ।
अनेन ते महाभाग प्रतिषेधेन भागतः । अतीव दुःखमुत्पन्नं वेपथुश्च ममानघ ।
॥ भीष्म उवाच ॥ एवमुक्ता तु सा देवी देवं पशुपतिं पतिं । तूष्णींभूताऽभवद्राजन् दह्यमानेन चेतसा ।
अथ देव्या मतं ज्ञात्वा इङ्गितं यच्चिकीर्षितं । स समाज्ञापयामास तिष्ठ त्वमिति नन्दिनं ।
ततो योगबलं कृत्वा सर्व्वयोगेश्वरेश्वरः । तं यज्ञं स महातेजा भीमैरनुचरैस्तदा । १०२३०
सहसा घातयामास देवदेवः पिनाकधृक् । केचिन्नादानमुञ्चन्त केचिद्धासांश्च चक्रिरे ।
रुधिरेणापरे राजंस्तत्राग्निं समवाकिरन् । केचिद्यूपान् समुत्पाट्य बभ्रमुर्व्विकृताननाः ।
आस्यैरन्ये चाग्रसन्त तथैव परिचारकान् । ततः स यज्ञो नृपते बध्यमानः समन्ततः ।
आस्थाय मृगरूपं वै खमेवाभ्यागमत्तदा । तन्तु यज्ञं तथारूपं गच्छन्तमुपलभ्य सः ।
धनुरादाय वाणेन तदाऽन्वसरत प्रभुः । ततस्तस्य सुरेशस्य क्रोधादमिततेजसः । १०२४५
ललाटात्प्रसृतो घोरः स्वेदबिन्दुर्बभूव ह । तस्मिन् पतितमात्रे च स्वेदबिन्दौ तदा भुवि ।
प्रादुर्ब्बभूव सुमहानग्निः कालानलोपमः । तत्र चाजायत तदा पुरुषः पुरुषर्षभ ।
हृस्वोऽतिमात्रं रक्ताक्षो हरिश्मश्रुर्विभीषणः । ऊर्द्ध्वकेशोऽतिरोमाङ्गः श्येनोलूकस्तथैव च ।
कराल: कृष्णवर्णश्च रक्तवासास्तथैव च । तं यज्ञं सुमहासत्त्वोऽदहत्कक्षमिवानलः ।
व्यचरत्सर्व्वतो देवान् प्राद्रवत्स ऋषींस्तथा । देवाश्चाप्यद्रवन् सर्व्वे ततो भीता दिशो दश । १०२५०
तेन तस्मिन् विचरता पुरुषेण विशाम्पते । पृथिवी ह्यचलद्राजन्नतीव भरतर्षभ ।
हाहाभूतं जगत्सर्व्वमुपलक्ष्य तदा प्रभुः । पितामहो महादेवं दर्शयन् प्रत्यभाषत ।
॥ ब्रह्मोवाच ॥ भवतोऽपि सुराः सर्व्वे भागं दास्यन्ति वै प्रभो । क्रियतां प्रतिसंहारः सर्व्वदेवेश्वर त्वया ।।
इमा हि देवताः सर्व्वा ऋषयश्च परन्तप । तव क्रोधान्महादेव न शान्तिमुपलेभिरे ।
यश्चैष पुरुषो जातः स्वेदात्ते विबुधोत्तम । ज्वरो नामैष धर्म्मज्ञ लोकेषु प्रचरिष्यति । १०२५५